

Aluehallitus 24.8.2026 § 156

§ 156

Vastauksen antaminen valtuutettu Nurmisen sekä 34 muun aluehallitukselle osoittamaan kysymykseen koskien työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunnan valvontaa ja konkreettisia toimenpiteitä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hankinnoissa (AV)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Kortelainen Emilia

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa seuraavan vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen:

Hyvinvointialueella seurataan sopimusten noudattamista aktiivisesti sekä sopimusvalvonnan että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa omavalvonnan keinoin. Esimerkiksi puhtauspalvelujen palveluntuottajien on toimitettava kohdekohtaiset henkilöstöluettelot, joista käy ilmi kunkin työntekijän veronumero. Hyvinvointialueen tekemillä tarkastuskierroksilla varmistetaan, että kohteessa työskentelee palveluntuottajan ilmoittama työntekijä. Mikäli kohteessa työskentelee henkilö, jota ei ole ilmoitettu etukäteen kirjallisesti tilaajalle, tästä ilmoitetaan palveluntuottajalle ja pyydetään asiasta selvitystä. Mikäli kohteessa työskentelee joku muu kuin ilmoitettu henkilö, on kyseessä sopimuksen vastainen toiminta, joka voidaan sanktioida. Esimerkiksi puhtauspalveluita koskevilla sopimuksilla sanktiot on määritelty yksityiskohtaisesti ja näitä määrätään kuukausittain.

Lupa- ja valvontavirasto tekee säännöllisesti tarkastuksia kohdistuen myös hyvinvointialueen palveluntuottajien toimintaan. Lupa- ja valvontavirastoa edeltävä Aluehallintovirasto on kouluttanut hyvinvointialueen asiantuntijoita.

Mikäli hyvinvointialueella ilmenee epäilyjä palveluntuottajan väärinkäytöksistä, voi hyvinvointialue ilmoittaa tästä Lupa- ja valvontavirastolle, jonka toimivaltaan kuuluu työsuojeluvalvonta. Mikäli on epäily vahvoista

väärinkäytöksistä voi hyvinvointialue tehdä myös tutkintapyynnön poliisille.

Hyvinvointialueella ei toteuteta säännönmukaisesti erillisiä riskiperusteisia tarkastuksia työehtoihin, kuten palkkojen maksun toteutumiseen, työaikoihin tai ylityökorvausten maksamiseen liittyen. Harmaan talouden torjuntaan liittyvissä tarkistuksissa voidaan kuitenkin kohdennetusti selvittää työolosuhteisiin liittyviä tekijöitä. Näissä yhteyksissä työntekijöitä voidaan haastatella esimerkiksi toteutuneista työtunneista ja työolosuhteista.

Hyvinvointialueen vastuulle kuuluva sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonta toteutuu ensisijaisesti osana omavalvontaa ja suunnitelmallista valvontaa, jota osin kohdennetaan riskiperusteisesti palveluntuottajiin. Suunnitelmallinen valvonta voi sisältää sekä valvontakäyntejä että asiakirjavalvontaa. Palveluntuottajien valvonnassa tarkastellaan henkilöstön osalta erityisesti: suunniteltua työaikaa sekä toteutuneita työaikakirjauksia. Hyvinvointialueen valvonta kohdistuu myös palveluntuottajan omavalvonnan toteutumiseen. Tällöin arvioidaan osana valvontaa, miten palveluntuottaja itse valvoo alihankkijoidensa tuottamaa palvelua ja sen ehtojen toteutumista. Valvonnassa ei tarkasteta palkkojen maksun tai ylityökorvausten toteutumista. Tarkastukset kohdistuvat palveluntuottajan omaan henkilöstöön sekä tämän välittömästi palvelussa käyttämään alihankkijahenkilöstöön siltä osin kuin kyse on palvelun toteuttamiseen osallistuvista työntekijöistä. Sen sijaan palveluntuottajan hankkimien tukipalveluiden tai niiden henkilöstön työaikaa ei tarkasteta järjestäjän valvonnassa, vaan nämä kuuluvat palveluntuottajan oman omavalvonnan piiriin valvontalainsäädännön mukaisesti.

Hyvinvointialue edellyttää palveluntuottajilta alihankkijoiden ilmoittamisen. Hyvinvointialue on kieltänyt alihankinnan ketjuttamisen, jolloin toimitusketju säilyy läpinäkyvänä. Lisäksi hyvinvointialueella on mahdollisuus kieltää alihankkijan käyttö sekä vaatia alihankkijan vaihtamista.

Alihankkijan tulee toimittaa hyvinvointialueelle vastaavat tiedot kuin varsinaisen palveluntuottajan sekä toimia vastaavalla tavalla kuin varsinaisen sopimuskumppanin. Alihankkijan tulee toimittaa kaupparekisteriote, joka todistaa yrityksen olemassaolon ja sisältää perustiedot ja nimenkirjoitusoikeudet, selvitys verojen maksamisesta kuten verovelkatodistus tai selvitys maksusuunnitelmasta mikäli alihankkijalla on verovelkaa, todistus eläkevakuutuksen ottamisesta ja selvitys maksettujen eläkevakuutusmaksujen tilanteesta sekä selvitys sovellettavasta työehtosopimuksesta.

Hyvinvointialueen hankinnoissa ei ole tullut ilmi, että alihankkijoina toimisi kevytyrittäjiä tai ulkomaista vuokratyövoimaa.

Alihankkijoiden käyttöä voidaan rajoittaa myös muilla tavoin kuten jakamalla hankinta siten osiin, että palveluntuottajalla ei ole tarvetta ketjuttaa palveluita ja hankkia näitä kolmannelta osapuolelta. Esimerkiksi siivouspalveluissa hankittavat kokonaisuudet on jaettu siten, että perussiivoukset on kilpailutettu erikoissiivouksista erillään. Hyvinvointialueelle puhtauspalveluja tuottavat palveluntuottajat eivät ole käyttäneet alihankintaa.

Hyvinvointialueella on käytössä laadun- ja riskienhallinnan järjestelmä LaRi, jonka kautta henkilöstö voi tehdä asiakas ja potilasturvallisuuteen, työturvallisuuteen sekä muihin epäkohtiin liittyviä ilmoituksia. Järjestelmä on käytettävissä sähköisesti ja sen käyttö perustuu henkilökohtaisiin käyttöoikeuksiin. LaRi-järjestelmässä ilmoittaminen ei ole anonymia, vaan ilmoittaminen perustuu pääsääntöisesti tunnistautumiseen. Ilmoittajan suoja perustuu kuitenkin lainsäädäntöön: sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain mukaisesti työntekijällä on velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista, eikä ilmoittamisesta saa aiheutua hänelle haitallisia seuraamuksia (valvontalaki 29 §). Järjestelmässä saa valita käyttäjän äidinkielen mukaisesti suomen tai ruotsin käyttökieleksi, myös englanniksi on mahdollista käyttää järjestelmää.

Väärinkäytösepäilyitä varten hyvinvointialueella on lisäksi erillinen anonymi ilmoittajansuojelulainsäädäntöön perustuva ilmoituskanava (WBRpro), joka on työntekijöiden käytettävissä ja jossa ilmoituksen voi tehdä myös nimettömänä. Ilmoittajan suoja perustuu lakiin Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (1171/2022), jonka mukaisesti ilmoittajaan ei saa kohdistaa vastatoimia ja hänen henkilöllisyytensä suojataan ilmoituksen käsittelyssä.

Ilmoituskanavista, ilmoitusvelvollisuudesta ja työntekijän oikeuksista tiedotetaan perehdytyksen, henkilöstölle suunnattujen koulutusten sekä omavalvontaohjelman sekä omavalvontasuunnitelmien kautta, joissa kuvataan ilmoitusmenettelyt ja vastuut.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnassa havaitut puutteet käsitellään vaiheittain siten, että palveluntuottajalle annetaan ohjaus ja määräaika korjaaville toimenpiteille. Toteutumista seurataan, ja tarvittaessa valvontaa jatketaan jatko- tai tehostettuna valvontana. Jos puutteita ei korjata tai kyse on vakavasta epäkohdasta, asia ilmoitetaan järjestäjälle ja tarvittaessa valvovalle viranomaiselle. Järjestäjä arvioi tilanteen ja päättää mahdollisista sopimusperusteisista toimenpiteistä yhdessä hankinnan kanssa. Vuoden 2025 eikä 2026 aikana (tammi – huhtikuu) ole havaittu ihmiskauppaan liittyviä puutteita tai poikkeamia palveluntuottajien valvonnassa.

Mikäli sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnassa havaittaisiin viitteitä ihmiskaupan uhrista, toiminta perustuu

ensisijaisesti asiakkaan turvallisuuden varmistamiseen ja haittojen minimointiin. Tilanne käsitellään omavalvonnassa, kirjataan ja siitä ilmoitetaan tarvittaessa järjestäjälle ja viranomaisille. Samalla varmistetaan, että uhri ohjautuu hänen tarpeensa mukaisiin sosiaali- ja kriisipalveluihin.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ostaa tällä hetkellä siivouspalveluita SOL Palvelut Oy:ltä sekä hyvin pienimuotoisesti muita palveluja SOL Pesulapalvelut Oy:ltä ja SOL Kiinteistöpalvelut Oy:ltä.

Hyvinvointialueella valmistellaan valtuustokauden aikana strategian yhteenvetopöytäkirjan mukaisesti toimenpidesuunnitelma ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön torjumiseksi.

Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen tiedoksi, ja
2. todeta aluehallitukselle osoitetun kysymyksen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Käsittelyn aikana esittelijä muutti päätösehdotustaan seuraavasti:

”- Kappale:

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnassa havaitut puutteet käsitellään vaiheittain siten, että palveluntuottajalle annetaan ohjaus ja määräaika korjaaville toimenpiteille. Toteutumista seurataan, ja tarvittaessa valvontaa jatketaan jatko- tai tehostettuna valvontana. Jos puutteita ei korjata tai kyse on vakavasta epäkohdasta, asia ilmoitetaan järjestäjälle ja tarvittaessa valvovalle viranomaiselle. Järjestäjä arvioi tilanteen ja päättää mahdollisista sopimusperusteisista toimenpiteistä yhdessä hankinnan kanssa. Vuoden 2025 eikä 2026 aikana (tammi – huhtikuu) ole havaittu ihmiskauppaan liittyviä puutteita tai poikkeamia palveluntuottajien valvonnassa.

muutetaan muotoon:

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnassa mahdollisesti havaitut epäkohdat käsitellään omavalvonnan mukaisessa valvontaprosessissa. Ensivaiheessa palveluntuottajalle annetaan ohjausta sekä määräaika havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Korjaavien

toimenpiteiden toteutumista seurataan asiakirjavalvonnan, valvontakäyntien ja muun seurannan avulla. Valvonnassa tarkastellaan myös henkilöstömitoitukseen, työvuorosuunnitteluun ja toteutuneisiin työaikoihin liittyviä tietoja, joiden avulla voidaan tunnistaa esimerkiksi työperäiseen hyväksikäyttöön liittyviä riskitekijöitä. Lisäksi valvontakäyntien yhteydessä käydään keskusteluja henkilöstön kanssa, mikä tukee työolosuhteiden, työn organisoinnin sekä mahdollisten hyväksikäytön tai ihmiskaupan ilmiöiden tunnistamista. Hyvinvointialue arvioi osana valvontaa myös palveluntuottajan oman omavalvonnan toimivuutta ja sen kykyä tunnistaa sekä hallita työperäiseen hyväksikäyttöön ja ihmiskauppaan liittyviä riskejä. Mikäli puutteet jatkuvat tai kyseessä on vakava epäkohta, valvontaa voidaan tehostaa ja asia voidaan saattaa järjestäjän sekä tarvittaessa valvovan viranomaisen käsiteltäväksi. Järjestäjä arvioi tilanteen kokonaisuutena ja päättää yhdessä hankinnan vastuualueen kanssa mahdollisista sopimusperusteisista toimenpiteistä. Vuoden 2025 sekä vuoden 2026 tammi-kesäkuun aikana palveluntuottajien valvonnassa ei ole havaittu ihmiskauppaan tai työperäiseen hyväksikäyttöön viittaavia poikkeamia tai valvontahavaintoja.

- Lauseen "Samalla varmistetaan, että uhri ohjautuu hänen tarpeensa mukaisiin sosiaali- ja kriisipalveluihin." jälkeen lisätään seuraavaa:

Hyvinvointialueella työskentelee ihmiskaupan uhrien auttamiseen erikoistunut sairaanhoitaja. Hyvinvointialue on kilpailuttamassa oman palvelutuotannon tueksi terapiapalveluja ja tukihenkilötyötä ihmiskaupan uhrien auttamistoimintaan.

Ihmiskaupan uhrien auttamiseen erikoistunut sairaanhoitaja voi tarvittaessa osallistua esimerkiksi omavalvontaketjuun kuuluvien työntekijöiden kuulemisiin mikä voi vahvistaa mahdollisten työperäisen hyväksikäytön riskien tunnistamista sekä tuoda arvokasta näkemystä työntekijöiden todellisten työolojen arviointiin."

Puheenjohtaja ehdotti, että aluehallitus siirtyy käsittelemään seuraavaa pykälää ja että tämän asian käsittelyä jatketaan myöhemmin tässä kokouksessa. Aluehallitus hyväksyi puheenjohtajan ehdotuksen yksimielisesti.

Asian käsittelyä jatkettiin §:n 159 "Vastauksen antaminen valtuutettu Rodriguezin sekä 31 muun aluehallitukselle osoittamaan kysymykseen koskien vammaisten itsemääräämisoikeutta ja osallisuutta hyvinvointialueella (AV)" jälkeen.

Käsittelyn aikana esittelijä muutti päätösehdotustaan seuraavasti:

”- Kappale:

Hyvinvointialueella valmistellaan valtuustokauden aikana strategian yhteenvetopöytäkirjan mukaisesti toimenpidesuunnitelma ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön torjumiseksi.

muutetaan muotoon:

Hyvinvointialueella on käynnistynyt toimenpidesuunnitelman laatiminen ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön torjumiseksi. Toimenpidesuunnitelmaa laaditaan yhteistyössä eri ammattilaisten kanssa kuten hankinnan, valvonnan, palvelukeskuksen sekä yhteisten sosiaali- ja terveystalvelujen ammattilaisten kanssa. Tavoitteena on luoda konkreettisia toimenpiteitä esimerkiksi kilpailutusten, sopimusehtojen, valvonnan sekä palveluihin ohjaamisen kehittämiseksi ja tueksi.”

Tämän asian käsittelyn jälkeen siirryttiin käsittelemään pykälää 160 ”Oikaisuvaatimuksen käsittely koskien aluehallituksen 15.6.2026 § 125 päätöstä liikkumisen tuen matkabudjetin palvelusetelin käyttöönnotosta”.

Hankintajohtaja Kortelainen ja laatu- ja asiakasturvallisuuspäällikkö Janhunen poistuivat kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 13.38.

Päätös

Aluehallitus päätti yksimielisesti antaa seuraavan vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen:

Hyvinvointialueella seurataan sopimusten noudattamista aktiivisesti sekä sopimusvalvonnan että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa omavalvonnan keinoin. Esimerkiksi puhtauspalvelujen palveluntuottajien on toimitettava kohdekohtaiset henkilöstöluettelot, joista käy ilmi kunkin työntekijän veronumero. Hyvinvointialueen tekemillä tarkastuskierroksilla varmistetaan, että kohteessa työskentelee palveluntuottajan ilmoittama työntekijä. Mikäli kohteessa työskentelee henkilö, jota ei ole ilmoitettu etukäteen kirjallisesti tilaajalle, tästä ilmoitetaan palveluntuottajalle ja pyydetään asiasta selvitystä. Mikäli kohteessa työskentelee joku muu kuin ilmoitettu henkilö, on kyseessä sopimuksen vastainen toiminta, joka voidaan sanktioida. Esimerkiksi puhtauspalveluita koskevilla sopimuksilla sanktiot on määritelty yksityiskohtaisesti ja niitä määrätään kuukausittain.

Lupa- ja valvontavirasto tekee säännöllisesti tarkastuksia kohdistuen myös hyvinvointialueen palveluntuottajien toimintaan. Lupa- ja valvontavirastoa edeltävä Aluehallintovirasto on kouluttanut hyvinvointialueen asiantuntijoita.

Mikäli hyvinvointialueella ilmenee epäilyjä palveluntuottajan väärinkäytöksistä, voi hyvinvointialue ilmoittaa tästä Lupa- ja valvontavirastolle, jonka toimivaltaan kuuluu työsuojeluvalvonta. Mikäli on epäily vahvoista väärinkäytöksistä voi hyvinvointialue tehdä myös tutkintapyynnön poliisille.

Hyvinvointialueella ei toteuteta säännönmukaisesti erillisiä riskiperusteisia tarkastuksia työehtoihin, kuten palkkojen maksun toteutumiseen, työaikoihin tai ylityökorvausten maksamiseen liittyen. Harmaan talouden torjuntaan liittyvissä tarkistuksissa voidaan kuitenkin kohdennetusti selvittää työolosuhteisiin liittyviä tekijöitä. Näissä yhteyksissä työntekijöitä voidaan haastatella esimerkiksi toteutuneista työtunneista ja työolosuhteista.

Hyvinvointialueen vastuulle kuuluva sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonta toteutuu ensisijaisesti osana omavalvontaa ja suunnitelmallista valvontaa, jota osin kohdennetaan riskiperusteisesti palveluntuottajiin. Suunnitelmallinen valvonta voi sisältää sekä valvontakäyntejä että asiakirjavalvontaa. Palveluntuottajien valvonnassa tarkastellaan henkilöstön osalta erityisesti: suunniteltua työaikaa sekä toteutuneita työaikakirjauksia. Hyvinvointialueen valvonta kohdistuu myös palveluntuottajan omavalvonnan toteutumiseen. Tällöin arvioidaan osana valvontaa, miten palveluntuottaja itse valvoo alihankkijoidensa tuottamaa palvelua ja sen ehtojen toteutumista. Valvonnassa ei tarkasteta palkkojen maksun tai ylityökorvausten toteutumista. Tarkastukset kohdistuvat palveluntuottajan omaan henkilöstöön sekä tämän välittömästi palvelussa käyttämään alihankkijahenkilöstöön siltä osin kuin kyse on palvelun toteuttamiseen osallistuvista työntekijöistä. Sen sijaan palveluntuottajan hankkimien tukipalveluiden tai niiden henkilöstön työaikaa ei tarkasteta järjestäjän valvonnassa, vaan nämä kuuluvat palveluntuottajan oman omavalvonnan piiriin valvontalainsäädännön mukaisesti.

Hyvinvointialue edellyttää palveluntuottajilta alihankkijoiden ilmoittamisen. Hyvinvointialue on kieltänyt alihankinnan ketjuttamisen, jolloin toimitusketju säilyy läpinäkyvänä. Lisäksi hyvinvointialueella on mahdollisuus kieltää alihankkijan käyttö sekä vaatia alihankkijan vaihtamista.

Alihankkijan tulee toimittaa hyvinvointialueelle vastaavat tiedot kuin varsinaisen palveluntuottajan sekä toimia vastaavalla tavalla kuin varsinaisen sopimuskumppanin. Alihankkijan tulee toimittaa kaupparekisteriote, joka todistaa yrityksen olemassaolon ja sisältää perustiedot ja

nimenkirjoitusoikeudet, selvitys verojen maksamisesta kuten verovelkatodistus tai selvitys maksusuunnitelmasta, mikäli alihankkijalla on verovelkaa, todistus eläkevakuutuksen ottamisesta ja selvitys maksettujen eläkevakuutusmaksujen tilanteesta sekä selvitys sovellettavasta työehtosopimuksesta.

Hyvinvointialueen hankinnoissa ei ole tullut ilmi, että alihankkijoina toimisi kevytyrittäjiä tai ulkomaista vuokratyövoimaa.

Alihankkijoiden käyttöä voidaan rajoittaa myös muilla tavoin kuten jakamalla hankinta siten osiin, että palveluntuottajalla ei ole tarvetta ketjuttaa palveluita ja hankkia näitä kolmannelta osapuolelta. Esimerkiksi siivouspalveluissa hankittavat kokonaisuudet on jaettu siten, että perussiivoukset on kilpailutettu erikoissiivouksista erillään. Hyvinvointialueelle puhtauspalveluja tuottavat palveluntuottajat eivät ole käyttäneet alihankintaa.

Hyvinvointialueella on käytössä laadun- ja riskienhallinnan järjestelmä LaRi, jonka kautta henkilöstö voi tehdä asiakas ja potilasturvallisuuteen, työturvallisuuteen sekä muihin epäkohtiin liittyviä ilmoituksia. Järjestelmä on käytettävissä sähköisesti ja sen käyttö perustuu henkilökohtaisiin käyttöoikeuksiin. LaRi-järjestelmässä ilmoittaminen ei ole anonyymia, vaan ilmoittaminen perustuu pääsääntöisesti tunnistautumiseen. Ilmoittajan suoja perustuu kuitenkin lainsäädäntöön: sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain mukaisesti työntekijällä on velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista, eikä ilmoittamisesta saa aiheutua hänelle haitallisia seuraamuksia (valvontalaki 29 §). Järjestelmässä saa valita käyttäjän äidinkielen mukaisesti suomen tai ruotsin käyttökieleksi, myös englanniksi on mahdollista käyttää järjestelmää.

Väärinkäytösepäilyitä varten hyvinvointialueella on lisäksi erillinen anonyymi ilmoittajansuojelulainsäädäntöön perustuva ilmoituskanava (WBRpro), joka on työntekijöiden käytettävissä ja jossa ilmoituksen voi tehdä myös nimettömänä. Ilmoittajan suoja perustuu lakiin Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (1171/2022), jonka mukaisesti ilmoittajaan ei saa kohdistaa vastatoimia ja hänen henkilöllisyytensä suojataan ilmoituksen käsittelyssä.

Ilmoituskanavista, ilmoitusvelvollisuudesta ja työntekijän oikeuksista tiedotetaan perehdytyksen, henkilöstölle suunnattujen koulutusten sekä omavalvontaohjelman sekä omavalvontasuunnitelmien kautta, joissa kuvataan ilmoitusmenettelyt ja vastuut.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnassa mahdollisesti havaitut epäkohdat käsitellään omavalvonnan mukaisessa valvontaprosessissa. Ensivaiheessa palveluntuottajalle annetaan ohjausta sekä määräaika havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Korjaavien

toimenpiteiden toteutumista seurataan asiakirjavalvonnan, valvontakäyntien ja muun seurannan avulla. Valvonnassa tarkastellaan myös henkilöstömitoitukseen, työvuorosuunnitteluun ja toteutuneisiin työaikoihin liittyviä tietoja, joiden avulla voidaan tunnistaa esimerkiksi työperäiseen hyväksikäyttöön liittyviä riskitekijöitä. Lisäksi valvontakäyntien yhteydessä käydään keskusteluja henkilöstön kanssa, mikä tukee työolosuhteiden, työn organisoinnin sekä mahdollisten hyväksikäytön tai ihmiskaupan ilmiöiden tunnistamista. Hyvinvointialue arvioi osana valvontaa myös palveluntuottajan oman omavalvonnan toimivuutta ja sen kykyä tunnistaa sekä hallita työperäiseen hyväksikäyttöön ja ihmiskauppaan liittyviä riskejä. Mikäli puutteet jatkuvat tai kyseessä on vakava epäkohta, valvontaa voidaan tehostaa ja asia voidaan saattaa järjestäjän sekä tarvittaessa valvovan viranomaisen käsiteltäväksi. Järjestäjä arvioi tilanteen kokonaisuutena ja päättää yhdessä hankinnan vastuualueen kanssa mahdollisista sopimuserusteisista toimenpiteistä. Vuoden 2025 sekä vuoden 2026 tammi-kesäkuun aikana palveluntuottajien valvonnassa ei ole havaittu ihmiskauppaan tai työperäiseen hyväksikäyttöön viittaavia poikkeamia tai valvontahavaintoja.

Mikäli sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnassa havaittaisiin viitteitä ihmiskaupan uhrista, toiminta perustuu ensisijaisesti asiakkaan turvallisuuden varmistamiseen ja haittojen minimointiin. Tilanne käsitellään omavalvonnassa, kirjataan ja siitä ilmoitetaan tarvittaessa järjestäjälle ja viranomaisille. Samalla varmistetaan, että uhri ohjautuu hänen tarpeensa mukaisesti sosiaali- ja kriisipalveluihin. Hyvinvointialueella työskentelee ihmiskaupan uhrien auttamiseen erikoistunut sairaanhoitaja. Hyvinvointialue on kilpailuttamassa oman palvelutuotannon tueksi terapiapalveluja ja tukihenkilötyötä ihmiskaupan uhrien auttamistoimintaan.

Ihmiskaupan uhrien auttamiseen erikoistunut sairaanhoitaja voi tarvittaessa osallistua esimerkiksi omavalvontaketjuun kuuluvien työntekijöiden kuulemisiin mikä voi vahvistaa mahdollisten työperäisen hyväksikäytön riskien tunnistamista sekä tuoda arvokasta näkemystä työntekijöiden todellisten työolojen arviointiin.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ostaa tällä hetkellä siivouspalveluita SOL Palvelut Oy:ltä sekä hyvin pienimuotoisesti muita palveluja SOL Pesulapalvelut Oy:ltä ja SOL Kiinteistöpalvelut Oy:ltä.

Hyvinvointialueella on käynnistynyt toimenpidesuunnitelman laatiminen ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön torjumiseksi. Toimenpidesuunnitelmaa laaditaan yhteistyössä eri ammattilaisten kanssa kuten hankinnan, valvonnan, palvelukeskuksen sekä yhteisten sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisten kanssa. Tavoitteena on luoda konkreettisia toimenpiteitä esimerkiksi kilpailutusten, sopimusehtojen,

valvonnan sekä palveluihin ohjaamisen kehittämiseksi ja tueksi.

Lisäksi aluehallitus päätti yksimielisesti esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen tiedoksi, ja
2. todeta aluehallitukselle osoitetun kysymyksen loppuun käsitellyksi.

Selostus

Valtuutettu Nurminen ja 34 muuta valtuutettua osoittivat aluevaltuuston kokouksessa 28.4.2026 § 33 aluehallitukselle kysymyksen koskien työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunnan valvontaa ja konkreettisia toimenpiteitä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hankinnoissa.

Toimivalta

Hallintosäännön 27 §:n mukaan valtuutetut voivat osoittaa aluehallitukselle kysymyksen hyvinvointialueen tai hyvinvointialuekonsernin hallintoa koskevasta asiasta.

Jos kysymyksen on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, aluehallituksen on annettava vastauksensa kysymykseen viimeistään siinä kokouksessa, joka yhdeksän viikon kuluttua kysymyksen aluevaltuuston sihteerille antamisesta ensiksi pidetään, tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu vielä antaa. Kysymys ja siihen annettu vastaus tai ilmoitus vastauksen antamatta jättämisen syystä on otettava aluevaltuuston kokouksen esityslistalle.

Liitteet

- 1 Valtuutettu Nurmisen sekä 34 muun aluehallitukselle osoittama kysymys koskien työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunnan valvontaa ja konkreettisia toimenpiteitä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hankinnoissa

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Kysymyksen jättäjä, hankintajohtaja

Päätöshistoria

Aluehallitus 15.6.2026 § 135

§ 135

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa seuraavan vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen:

Hyvinvointialueella seurataan sopimusten noudattamista aktiivisesti sekä sopimusvalvonnan että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa omavalvonnan keinoin. Esimerkiksi puhtauspalvelujen palveluntuottajien on toimitettava kohdekohtaiset henkilöstöluettelot, joista käy ilmi kunkin työntekijän veronumero. Hyvinvointialueen tekemillä tarkastuskierroksilla varmistetaan, että kohteessa työskentelee palveluntuottajan ilmoittama työntekijä. Mikäli kohteessa työskentelee henkilö, jota ei ole ilmoitettu etukäteen kirjallisesti tilaajalle, tästä ilmoitetaan palveluntuottajalle ja pyydetään asiasta selvitystä. Mikäli kohteessa työskentelee joku muu kuin ilmoitettu henkilö, on kyseessä sopimuksen vastainen toiminta, joka voidaan sanktioida. Esimerkiksi puhtauspalveluita koskevilla sopimuksilla sanktiot on määritelty yksityiskohtaisesti ja näitä määrätään kuukausittain.

Lupa- ja valvontavirasto tekee säännöllisesti tarkastuksia kohdistuen myös hyvinvointialueen palveluntuottajien toimintaan. Lupa- ja valvontavirastoa edeltävä Aluehallintovirasto on kouluttanut hyvinvointialueen asiantuntijoita.

Mikäli hyvinvointialueella ilmenee epäilyjä palveluntuottajan väärinkäytöksistä, voi hyvinvointialue ilmoittaa tästä Lupa- ja valvontavirastolle, jonka toimivaltaan kuuluu työsuojeluvalvonta. Mikäli on epäily vahvoista väärinkäytöksistä voi hyvinvointialue tehdä myös tutkintapyyynnön poliisille.

Hyvinvointialueella ei toteuteta säännönmukaisesti erillisiä riskiperusteisia tarkastuksia työehtoihin, kuten palkkojen maksun toteutumiseen, työaikoihin tai ylityökorvausten maksamiseen liittyen. Harmaan talouden torjuntaan liittyvissä tarkistuksissa voidaan kuitenkin kohdennetusti selvittää työolosuhteisiin liittyviä tekijöitä. Näissä yhteyksissä työntekijöitä voidaan haastatella esimerkiksi toteutuneista työtunneista ja työolosuhteista.

Hyvinvointialueen vastuulle kuuluva sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonta toteutuu ensisijaisesti osana omavalvontaa ja suunnitelmallista valvontaa, jota osin kohdennetaan riskiperusteisesti palveluntuottajiin. Suunnitelmallinen valvonta voi sisältää sekä valvontakäyntejä että asiakirjavalvontaa. Palveluntuottajien valvonnassa tarkastellaan henkilöstön osalta erityisesti: suunniteltua työaikaa sekä toteutuneita työaikakirjauksia. Hyvinvointialueen valvonta kohdistuu myös palveluntuottajan omavalvonnan toteutumiseen. Tällöin arvioidaan osana valvontaa, miten palveluntuottaja itse valvoo alihankkijoidensa tuottamaa palvelua ja sen ehtojen toteutumista. Valvonnassa ei tarkasteta palkkojen maksun tai ylityökorvausten toteutumista. Tarkastukset kohdistuvat palveluntuottajan omaan henkilöstöön sekä tämän välittömästi palvelussa käyttämään alihankkijahenkilöstöön siltä osin kuin kyse on palvelun toteuttamiseen osallistuvista työntekijöistä. Sen sijaan palveluntuottajan hankkimien tukipalveluiden tai niiden henkilöstön työaikaa ei tarkasteta järjestäjän valvonnassa, vaan nämä kuuluvat palveluntuottajan oman omavalvonnan piiriin valvontalainsäädännön mukaisesti.

Hyvinvointialue edellyttää palveluntuottajilta alihankkijoiden ilmoittamisen. Hyvinvointialue on kieltänyt alihankinnan ketjuttamisen, jolloin toimitusketju säilyy läpinäkyvänä. Lisäksi hyvinvointialueella on mahdollisuus kieltää alihankkijan käyttö sekä vaatia alihankkijan vaihtamista.

Alihankkijan tulee toimittaa hyvinvointialueelle vastaavat tiedot kuin varsinaisen palveluntuottajan sekä toimia vastaavalla tavalla kuin varsinaisen sopimuskumppanin. Alihankkijan tulee toimittaa kaupparekisteriote, joka todistaa yrityksen olemassaolon ja sisältää perustiedot ja nimenkirjoitusoikeudet, selvitys verojen maksamisesta kuten verovelkatodistus tai selvitys maksusuunnitelmasta mikäli alihankkijalla on verovelkaa, todistus eläkevakuutuksen ottamisesta ja selvitys maksettujen eläkevakuutusmaksujen tilanteesta sekä selvitys sovellettavasta työehtosopimuksesta.

Hyvinvointialueen hankinnoissa ei ole tullut ilmi, että alihankkijoina toimisi kevytyrittäjiä tai ulkomaista vuokratyövoimaa.

Alihankkijoiden käyttöä voidaan rajoittaa myös muilla tavoin kuten jakamalla hankinta siten osiin, että palveluntuottajalla ei

ole tarvetta ketjuttaa palveluita ja hankkia näitä kolmannelta osapuolelta. Esimerkiksi siivouspalveluissa hankittavat kokonaisuudet on jaettu siten, että perussiivoukset on kilpailutettu erikoissiivouksista erillään. Hyvinvointialueelle puhtauspalveluja tuottavat palveluntuottajat eivät ole käyttäneet alihankintaa.

Hyvinvointialueella on käytössä laadun- ja riskienhallinnan järjestelmä LaRi, jonka kautta henkilöstö voi tehdä asiakas ja potilasturvallisuuteen, työturvallisuuteen sekä muihin epäkohtiin liittyviä ilmoituksia. Järjestelmä on käytettävissä sähköisesti ja sen käyttö perustuu henkilökohtaisiin käyttöoikeuksiin. LaRi-järjestelmässä ilmoittaminen ei ole anonyymia, vaan ilmoittaminen perustuu pääsääntöisesti tunnistautumiseen. Ilmoittajan suoja perustuu kuitenkin lainsäädäntöön: sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain mukaisesti työntekijällä on velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista, eikä ilmoittamisesta saa aiheutua hänelle haitallisia seuraamuksia (valvontalaki 29 §). Järjestelmässä saa valita käyttäjän äidinkielen mukaisesti suomen tai ruotsin käyttökieleksi, myös englanniksi on mahdollista käyttää järjestelmää.

Väärinkäytösepäilyitä varten hyvinvointialueella on lisäksi erillinen anonyymi ilmoittajansuojelulainsäädäntöön perustuva ilmoituskanava (WBRpro), joka on työntekijöiden käytettävissä ja jossa ilmoituksen voi tehdä myös nimettömänä. Ilmoittajan suoja perustuu lakiin Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta (1171/2022), jonka mukaisesti ilmoittajaan ei saa kohdistaa vastatoimia ja hänen henkilöllisyytensä suojataan ilmoituksen käsittelyssä.

Ilmoituskanavista, ilmoitusvelvollisuudesta ja työntekijän oikeuksista tiedotetaan perehdytyksen, henkilöstölle suunnattujen koulutusten sekä omavalvontaohjelman sekä omavalvontasuunnitelmien kautta, joissa kuvataan ilmoitusmenettelyt ja vastuut.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnassa havaitut puutteet käsitellään vaiheittain siten, että palveluntuottajalle annetaan ohjaus ja määräaika korjaaville toimenpiteille. Toteutumista seurataan, ja tarvittaessa valvontaa jatketaan jatko- tai tehostettuna valvontana. Jos puutteita ei korjata tai kyse on vakavasta epäkohdasta, asia ilmoitetaan järjestäjälle ja tarvittaessa valvovalle viranomaiselle. Järjestäjä arvioi tilanteen ja päättää mahdollisista sopimusperusteisista toimenpiteistä yhdessä hankinnan kanssa. Vuoden 2025 eikä 2026 aikana (tammi – huhtikuu) ole havaittu ihmiskauppaan liittyviä puutteita tai poikkeamia palveluntuottajien valvonnassa.

Mikäli sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valvonnassa havaittaisiin viitteitä ihmiskaupan uhrista, toiminta perustuu ensisijaisesti asiakkaan turvallisuuden varmistamiseen ja haittojen minimointiin. Tilanne käsitellään omavalvonnassa,

kirjataan ja siitä ilmoitetaan tarvittaessa järjestäjälle ja viranomaisille. Samalla varmistetaan, että uhri ohjautuu hänen tarpeensa mukaisiin sosiaali- ja kriisipalveluihin.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ostaa tällä hetkellä siivouspalveluita SOL Palvelut Oy:ltä sekä hyvin pienimuotoisesti muita palveluja SOL Pesulapalvelut Oy:ltä ja SOL Kiinteistöpalvelut Oy:ltä.

Hyvinvointialueella valmistellaan valtuustokauden aikana strategian yhteenvetopöytäkirjan mukaisesti toimenpidesuunnitelma ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön torjumiseksi.

Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen tiedoksi, ja

2. todeta aluehallitukselle osoitetun kysymyksen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Käsittelyn aikana puheenjohtaja Laiho teki asian jättämistä pöydälle koskevan ehdotuksen, jota 1. varapuheenjohtaja Värmälä kannatti. Aluehallitus hyväksyi ehdotuksen pöydälle jättämisestä yksimielisesti.

Päätös

Aluehallitus päätti yksimielisesti jättää asian pöydälle.

Selostus

Valtuutettu Nurminen ja 34 muuta valtuutettua osoittivat aluevaltuuston kokouksessa 28.4.2026 § 33 aluehallitukselle kysymyksen koskien työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunnan valvontaa ja konkreettisia toimenpiteitä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hankinnoissa.

Toimivalta

Hallintosäännön 27 §:n mukaan valtuutetut voivat osoittaa aluehallitukselle kysymyksen hyvinvointialueen tai hyvinvointialuekonsernin hallintoa koskevasta asiasta.

Jos kysymyksen on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, aluehallituksen on annettava vastauksensa kysymykseen viimeistään siinä kokouksessa, joka yhdeksän viikon kuluttua

kysymyksen aluevaltuuston sihteerille antamisesta ensiksi pidetään, tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu vielä antaa. Kysymys ja siihen annettu vastaus tai ilmoitus vastauksen antamatta jättämisen syystä on otettava aluevaltuuston kokouksen esityslistalle.

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria